

BARMARKSKJØRING - EN TRUSSEL MOT NATUREN

Trygve Mokkelbost og Per Flatberg, Naturvernforbundet i N-T
Kersti Hasund, Naturvernforbundet i Verdal

Antall barmarkskjøretøyer (ATV-er) har økt sterkt de senere år. I år 2000 var det registrert ca. 2000 slike kjøretøyer i Norge. Ved utgangen av 2009 var det 30.078 slike kjøretøyer. Det var en økning på 4000 fra året før.

Det er sterke salgsframstøt for ATV-er, og det selges i dag også kjøretøy beregnet til barn, noe som er svært uheldig.

Det som tidligere var et Finnmarksproblem pga. de særordningene for motorferdsel på barmark som gjelder der, har utviklet seg til å bli et nasjonalt problem.

Den sterke veksten i antall kjøretøy er svært bekymringsfull fordi barmarkskjøring kan forårsake betydelige og tildels irreversible terrengskader. Kjøretøyene muliggjør miljøkriminalitet, f.eks. ulovlig garnfiske langt til fjells.

I tillegg har vi generelle ulemper som ulovlig og uvettig kjøring i nærmiljøene. Det er også eksempler på slik kjøring i verneområder. Videre kan kulturminner bli ødelagt.

Vi vet også at økt motorferdsel i utmark for mange innebærer en forringet naturopplevelse.

Det er en utvikling på gang der barmarkskjøring på sommeren for enkelte blir som snøskuterkjøring på vinteren.

Tur- og fritidskjøring med barmarkskjøretøyer er ikke tillatt (unntatt i Finnmark), men det er klart at det foregår fritidskjøring med ATV-er i utmark under dekke av at den skjer i nærings sammenheng. Det er også grunn til å tro at barmarkskjøretøyer brukes til frakt av jegere og utstyr i strid med lovens bestemmelser.

Strengt regelverk

Det er tilsynelatende bred enighet om at det er behov for et strengt regelverk. Også politikere som generelt er sterkt kritisk til restriksjoner på motorferdsel i utmark, mener at barmarkskjøringen må begrenses. I forvaltningsplanene for nasjonalparkene i N-T er det slått fast at omfanget av barmarkskjøring må holdes så lavt som mulig, også for næringsutnyttelse. Det er både de berørte kommunene og Fylkesmannen som behandler dispensasjonssøknader i nasjonalparkene.

Tillatelse til bruk av barmarkskjøretøy og luftfartøy i reindrifta gis av Reindrifftsforvaltningen i N-T. For Blåfjella-Skjækerfjella ble det i 2007 gitt dispensasjoner for 4 år.

Forvaltningsordningen for nasjonalparkene er under endring.

Når det gjelder lov- og forskriftsverket for øvrig, er det i juni 2009 kommet en forskriftsendring, som omtaler bl.a. adgangen til å gi dispensasjon til barmarkskjøring i tilknytning til utmarks næring. § 5 a i den nye forskriften klargjør når det kan gis dispensasjon. Tillatelse til barmarkskjøring kan kun gis til transport langs traktorvei. Det kan også unntaksvis gis tillatelse etter § 6 ved særlige behov, men det skal stilles meget strenge krav ved bruk av denne paragrafen. Jakt, fangst, fiske og bærsanking kan det som hovedregel ikke gis dispensasjon for, og heller ikke transport til hytte.

1. juli 2009 trådte Naturmangfoldloven i kraft, og den har også konsekvenser for motorferdselsregelverket. Dette medfører plikt for kommunene til å gjøre skriftlig rede for hvordan de har vurdert og vektlagt bestemmelsene i Naturmangfoldloven når de fatter enkeltvedtak om dispensasjon.

Praktiseringen av regelverket

Dessverre synes det som flere kommuner i N-T har en liberal praksis når det gjelder dispensasjonssøknader, også for barmarkskjøring. Naturvernforbundet har ikke kapasitet til å følge opp alle sakene (som vi for øvrig heller ikke får tilsendt rutinemessig) gjennom klager. Nå i 2010 har vi klaget på vedtak som er gjort i Lierne og Verdal.

Lierne har gjennom flere år hatt en liberal dispensasjonspraksis.

De tillatelsene som Naturvernforbundet nå har klaget på gjelder transport i utmarksnæring gitt både etter §§ 5a og 6, og som har et betydelig omfang (fra 10 - 20 turer, i ett tilfelle også mer enn 20 turer). Etter Naturvernforbundets mening er det ikke grunnlag i regelverket for de vedtakene som er gjort. Vi mener den omfattende barmarkskjøringen utgjør en trussel mot naturmiljøet.

Verdal kommune har bl.a. gitt Værdalsbruket tillatelse etter § 6 på inntil 10 turer med ATV i tillegg til helikopterbruk for transport i forbindelse med oppføring av hytte og naust ved Midtre Sulsjø. Transporten ble satt gang umiddelbart etter at tillatelse var gitt, og vi har ved befaring i området konstatert svært stygge terrengskader.

Tiltak må iverksettes

Naturvernforbundet mener at det må iverksettes tiltak for å begrense omfanget av barmarkskjøring, både for å stanse ulovlig bruk, men også begrense næringsbruken og nyttekjøringen til det som er strengt nødvendig.

Også i reindrifta må det kreves en restriktiv praksis i forhold til barmarkskjøring, og Fylkesmannen må ha en restriktiv holdning til dispensasjonssøknader i nasjonalparkene. Oppsynet må forsterkes vesentlig, og det må være et høyt bøtenivå for ulovlig kjøring. Fylkesmannen må styrke dialogen med kommunene i forhold til regelverket og i større utstrekning benytte sin mulighet til å gripe inn overfor slepphendt dispensasjonspraksis. Det må være en reell klageadgang på dispensasjonsvedtak.

Andre og mer vidtgående tiltak som har vært foreslått, er bl.a. innføring av konsesjonsplikt for kjøp og bruk av ATV, samt miljøavgift på slike kjøretøy.

Først og fremst tror vi at det er nødvendig med en holdningsendring i forhold til bruken av barmarkskjøretøy. ATV-er er ikke til fornøyleseskjøring for verken barn- eller voksne, og bruken må begrenses til høyst nødvendig nyttekjøring.